

Stockholm den 19 april 2021

R-2021/0741

Till Socialdepartementet

S2021/03267

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 6 april 2021 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

Sammanfattning

Advokatsamfundet är kritiskt till att giltighetstiden för de båda lagarna förlängs med fyra månader till utgången av januari 2022 utan en uppdaterad behovs- och konsekvensanalys beträffande hur enskilda, företag och andra verksamhetsutövare påverkas.

Synpunkter

Covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, vars respektive giltighetstider föreslås bli förlängda med fyra månader till utgången av januari 2022, är båda av extraordinär karaktär och möjliggör synnerligen omfattande inskränkningar av människors grundläggande fri- och rättigheter av ett slag som saknar motsvarighet i fredstid. De krav som berörda verksamheter kan åläggas med stöd av lagarna kan också få långtgående ekonomiska konsekvenser för enskilda, företag och andra som berörs. Den tid under vilken inskränkningar med stöd av lagarna är i kraft är en central fråga vid bedömning av om de ingrepp som görs är nödvändiga och proportionerliga. Lagarna trädde i kraft den 10 januari 2021 (covid-19-lag) respektive den 1 juli 2020 (lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder) och framtogs under stor brådska efter en anmärkningsvärt kort beredningstid, vilket särskilt



påtalades av Lagrådet.¹ Flera remissinstanser, däribland Advokatsamfundet² och Riksdagens ombudsmän (JO), ansåg att förslaget till covid-19-lag var behäftat med besvärande brister ur rättssäkerhetssynpunkt särskilt med beaktande av lagens vida tillämpningsområde.

Mot denna bakgrund är det enligt Advokatsamfundets mening anmärkningsvärt att inga som helst överväganden angående behov av förändringar eller förtydliganden av lagarna görs i den nu aktuella promemorian, eller angående behovet av en bredare översyn av konstitutionella frågor vid samhällskriser i fredstid. Inte heller görs en konsekvensanalys som tar hänsyn till hur restriktionerna påverkar enskilda och företag över tid och hur situationen för många har förvärrats. En hänvisning till tidigare proposition (2020/21:79 s. 88-90) om hur en fortsatt giltighet kan komma att medföra konsekvenser för företag och andra verksamhetsutövare är inte tillräckligt. Det är också anmärkningsvärt att remisstiden för den aktuella promemorian, vars lagförslag inte föreslås träda ikraft förrän vid utgången av september 2021, understiger tio arbetsdagar.

Advokatsamfundet har förståelse för svårigheten att förutse hur pandemin kommer att utvecklas eller hur länge den kommer att pågå, men anser att en så pass lång förlängning som fyra månader med mycket ingripande begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter kräver en närmare uppdaterad behovs- och konsekvensanalys. Utifrån förutsättningen att lagstiftningen ska vara på plats i september 2021 borde det, enligt Advokatsamfundets mening, finnas utrymme för en närmare analys som bättre tar hänsyn till utvecklingen i närtid och också förmedlar ett mer långsiktigt angreppssätt än vad redovisas i Socialdepartementets promemoria.

I övrigt hänvisar Advokatsamfundet till vad som anförts i tidigare remissyttranden gällande åtgärder för att begränsa spridningen av covid-19.³

¹ Lagrådets yttrande över covid-19-lag den 30 december 2020, s. 4.

² Advokatsamfundets yttrande den 21 december 2020 över promemorian Covid-19-lag.

³ Se Advokatsamfundets remissyttranden den 5 april 2020 över utkastet till lagrådsremiss *Ett tillfälligt bemyndigande i smittskyddslagen med anledning av det virus som orsakar covid-19*, den 21 december 2020 över promemorian *Covid-19-lag*, den 5 januari 2021 över promemorian *Särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19*, samt den 25 februari 2021 över promemorian *Tillfälliga nedstängningar och förbud för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19*.



SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander